

«Kort oppsummert»

Fremgangsmetode for omtaler

Dette arbeidsdokumentet er lisensbelagt gjennom en Creative Commons internasjonal lisens
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Sitering: Fønhus MS, Dalsbø TK and Glenton C. "Kort oppsummert" – framgangsmåte. Cochrane Norway. 2019.
Tilgjengelig fra: <https://www.cochrane.no/nb/ressurser/bruk-og-formidling-av-systematiske-oversikter/kort-oppsummert/fremgangsmetode-og-mal>

Før du bruker «kort oppsummert»-malen

1. Cochrane-oversikten bør:

- minimum inneholde Summary of findings (SoF) og tilliten til resultatet (GRADE)
- være relevant for din målgruppe (f.eks. tjenesteytere, -brukere eller politikktutformere)
- være relevant for norske forhold
- ha resultater det er verdt å formidle (f.eks. viser den, med stor eller middels tillit, at noe virker eller ikke virker?; eller viser den at vi faktisk mangler robust forskning om et tiltak som er i utbredt bruk?; er temaet populært eller omdiskutert?)

Det kan være fint å drøfte dette med relevante fagfolk.

2. Hvilke utfall skal omtales?

- I Cochrane-oversikter har ofte forfatterne prioritert utfallene og presentert de i SoF. Dobbeltsjekk at disse er relevante for dine lesere (skal noen kuttes ut/skal andre inn?)
- NB! Ta også med de viktige utfallene som ikke har resultater (f.eks. bivirkninger/uheldige hendelser)!
- Det er ideelt med ett til fem utfall (maks syv utfall).

(Det er også mulig å trekke inn en fagperson her om ønskelig)

3. Sjekk GRADE-vurderingen:

- Sjekk først om Cochrane-oversikten har GRADE-tabeller/SoF fra før. Hvis ja, baserer vi omtalen på disse, men vi bør allikevel dobbeltsjekke disse. Dersom våre vurderinger avviker fra oversiktsforfatterens skal dette oppgis i omtalen (resultattabellen).
- Dersom oversikten ikke har GRADE utfallene (og du fremdeles ønsker å lage en omtale), så gjør du det sammen med en kollega.

1

Litteratur om GRADE-systemet og kvalitetsvurdering:

[Cochrane training group](#)

[GRADE working group](#)

[Improving GRADE evidence tables 2016](#)

Å skrive selve omtalen

1. Helst to eller flere personer skriver omtalen sammen:

- Bruk malen (som du finner på [Cochrane Norway](#))
- Gå gjennom skrivetipsene og sjekklisten under
- Det kan være lurt å ta en titt på [ulike eksempler](#) på «Kort oppsummert» de første gangene du lager omtaler

2. Skrivetips:

- Bruk de samme uttrykkene for tiltaket/behandlingen, helseproblemet og utfallene konsekvent i hele teksten
- Unngå å konkludere med en anbefaling (unngå setninger med "bør" eller imperativ)
- Når et faguttrykk er vanskelig, men du føler at det likevel bør brukes, sett en forklaring eller omskriving i parentes etter første gangs bruk (eksempel, "placebo (narremedisin)")
- Beskriv deltakerne som "personer", "kvinner", "menn", "barn" osv., helst ikke "deltakere", "subjekter", "pasienter" osv.
- Bruk korte setninger!
- I konklusjonen kan du fint bruke termen «kan» dersom du slår sammen utfall som har liten og middels tillit (muligens + trolig + muligens + trolig = kan)

3. Standardsetninger

Når du formidler resultatene (sammen med tilliten) i både tekst og tabeller, så anbefaler vi at du bruker standardsetninger. Ordlyden du bruker for å beskrive effekt bør reflektere hvor viktig forskjellen er og tilliten til resultatet. Denne ordlyden bør være gjennomgående i omtalen. Det kan fort oppstå forvirring og feiltolkninger når man er inkonsekvent i ordlyden eller bruker overkompliserte ord og uttrykk (sjargong) (les mer her: [EPOC](#))

For å fremme en klar og konsistent ordlyd, er det laget et standardsetningssystem. Med standardsetning menes at man uttrykker seg klart og tydelig (plain language) ved å bruke liknende ord og uttrykk for effekter av samme størrelse. Hvilken standardsetning som bør velges, avhenger av om den påviste forskjellen (effekten) vurderes som "viktig", "mindre viktig" eller "ikke viktig" (tabell 1)). Vi må altså ta stilling til om effekten har noen klinisk relevans/signifikans. Denne vurderingen er basert på skjønn og kan være vanskelig å gjøre en konkret vurdering på.

Tabell 1. Forslag til standardsetninger til «Kort oppsummert»-omtaler

Tillit til resultatet	Viktig forskjell	Mindre viktig forskjell	Ikke viktig forskjell
Stor tillit 	(tiltak) gir færre/flere/mindre/mer (utfall) * / (tiltak) øker/reduserer antall personer som (utfall) * / (tiltak) bedrer/øker/minker/reduserer/forverrer/ (utfall) *	(tiltak) gir litt færre/flere/mindre/ mer (utfall) * / (tiltak) gir en liten reduksjon/økning i antall personer som (utfall) * / (tiltak) bedrer/øker/minker/reduserer/forverrer/ noe (utfall) *	(tiltak) gir liten eller ingen forskjell i (utfall) * / (tiltak) har liten eller ingen innvirkning/effekt på (utfall) *
Middels tillit 	(tiltak) gir trolig færre/flere/mindre/mer (utfall) * / (tiltak) øker/ reduserer trolig antall personer som (utfall) * / (tiltak) bedrer/øker/minker/reduserer/forverrer/ trolig (utfall) *	(tiltak) gir trolig litt færre/flere/mindre/mer (utfall) * / (tiltak) gir trolig en liten reduksjon/økning i antall personer som (utfall) * / (tiltak) bedrer/øker/minker/reduserer/forverrer/ trolig noe (utfall) *	(tiltak) gir trolig liten eller ingen forskjell i (utfall) * / (tiltak) har trolig liten eller ingen innvirkning/effekt på (utfall) *
Liten tillit 	(tiltak) gir muligens færre/flere/mindre/mer (utfall) * / (tiltak) øker/ reduserer muligens antall personer som (utfall) * / (tiltak) bedrer/øker/minker/reduserer/forverrer/ muligens (utfall) *	(tiltak) gir muligens litt færre/flere/mindre/mer (utfall) * / (tiltak) gir muligens en liten reduksjon/økning i antall personer som (utfall) * / (tiltak) bedrer/øker/minker/reduserer/forverrer/ muligens noe (utfall) *	(tiltak) gir muligens liten eller ingen forskjell i på (utfall) * / (tiltak) har muligens liten eller ingen innvirkning/ effekt på (utfall) *
Svært liten tillit 	Vi er usikre på effekten av (tiltak) på dette utfallet fordi vi har svært liten tillit til resultatet. / Vi vet ikke effekten av (tiltak) på dette utfallet fordi vi har svært liten tillit til resultatet.		
Ingen data	(Utfall) ble ikke målt i disse studiene.		
Ingen studier	Forskerne fant ingen studier som undersøkte hvordan (tiltak) påvirker (utfall).		

Denne tabellen er en oversatt og modifisert utgave basert på [plain language summary-tabellen](#) * Dersom du IKKE oppgir tydelig og klart hva sammenligningen er før du presenterer resultatet, så må du oppgi dette i siste del av standardsetningen. Eks: (tiltak) gir færre/flere/mindre/mer (utfall) sammenlignet med (sammenligning).

Når det er brede konfidensintervaller rundt effektestimatet, vil det i noen tilfeller ikke passe å bruke standardsetninger. I en del situasjoner kan det være behov for å uttrykke at vi er usikre på effekten fordi konfidensintervallet er svært bredt. Dette gjelder først og fremst viktige utfall, f.eks. død. Disse situasjonene finnes i så mange varianter at vi har valgt ikke å lage en standardsetning, men i stedet presentere ett eksempel:

“(Tiltak) gir trolig færre/flere/mindre/mer (utfall), men det er stor usikkerhet knyttet til dette resultatet fordi konfidensintervallet (spennvidden for tiltakets mulige effekt) viser følgende: I beste fall kan (tiltak) gi en (betydelig/liten osv.) økning i (utfall). I verste fall vil (tiltak) kunne gi en (betydelig/liten etc.) reduksjon i (utfall).”
(Dette er kun et forslag til formulering. Denne formuleringen vil avhenge av utfallet og retningen av effekt som beskrives.)

4. Sjekk at:

- det går tydelig frem **hvem** som deltok i studiene
- det går tydelig frem hva **tiltaket** dreide seg om
- det går tydelig frem hva som var **sammenligningen**
- alle **utfall** er forståelige for leseren (eller trenger de å bli forklart?)
- det er **samsvar** mellom forfatterens konklusjoner og dine (hvis det ikke er det, finnes det en god grunn?!)
- hele omtalen er **forståelig**. Før du publiserer omtalen, kan det være lurt å vise den til en ikke-forsker for å sjekke om det er forståelig (du kan for eksempel vise omtalen til noen i familien, en venn eller kollega)

5. Send omtalen til sjekk

Før publisering bør omtalen sjekkes i henhold til mal, språkvask, innhold. For «Cochrane - kort oppsummert» ved Folkehelseinstituttet, kan det sendes til Marita S. Fønhus msfo@fhi.no.

Registrering i Cristin

For omtaler vi kun legger ut på FHIs nettsider: Registreres som rapport/avhandling – rapport

For omtaler vi publiserer i tidsskrift: Registreres som Tidsskriftspublikasjon – Populærvitenskapelig artikkel.

NB! Husk å skrive inn (Cochrane – kort oppsummert) rett etter tittel!

Viktige referanser for «kort oppsummert»:

Glenton C, Fønhus MS, Goudie S and Noonan E. How to write a plain language summary of a Cochrane intervention review. Cochrane Norway. 2018. Available at:

https://www.cochrane.no/sites/cochrane.no/files/public/uploads/how_to_write_a_cochrane_pls_4th_january_2019.pdf